

Windows XP pintaa syvemmältä

Tästä pyörähtää käyntiin Kompuutтерin Windows XP -koulu. Kuudessa oppijaksossa tutustutaan tuoreimman Windows-järjestelmän rakenteeseen ja käyttöliittymän tarjoamiin uusiin toimintoihin.

Koulu toimii yleisenä johdatuksena järjestelmän käyttöön niille, jotka eivät vielä ole tarttuneet Windows XP:n kutsuun, ja koulu tarjoaa oppia ja inspiraatiota myös niille, joille Windows on ennestään tuttu, mutta jotka eivät ole vielä päässeet sinuiksi muuttuneen ulkoasun ja järjestelmän uusien ominaisuuksien kanssa.

Koulu käynnistyy tämän numeron kahdeksan sivun aloitusjaksolla ja jatkuu kahden sivun jaksoina viidessä seuraavassa numerossa. Sitä mukaa kuin osat valmistuvat, ne siirretään sähköisessä muodossa K-rompun Kompuutтерikouluun.

Windows XP -koulussa käsiteltävät asiat:

1 2 3 4 5 6 Windows XP:n käyttäminen edellyttää sen aktivoimista. Näytämme kuinka se tapahtuu, ja tutustumme järjestelmän perusominaisuuksiin: ulkoasuun, Käynnistä-valikkoon, kansioden uusiin toimintoihin sekä järjestelmän mukauttamiseen usealle käyttäjälle.

1 2 3 4 5 6 Windows XP:n saa halutessaan näyttämään samalta kuin Windows 98/Me, eli "perinteiseltä" Windowsilta. Opit muokkaamaan työpöytää ja Käynnistä-valikkoa niin, että saat mieleisesi käyttöympäristön.

1 2 3 4 5 6 Järjestys ja turvallisuus ovat avainsanoja. Kolmannessa osassa käsitellään järjestelmän ylläpitoa, järjestelmän palautusta, varmuuskopiointia, työtiedostojen suojausta sekä XP:n käyttämää uutta tiedostojärjestelmää.

1 2 3 4 5 6 Windows Movie Maker -videonkäsittelyohjelma on yksi XP:n kiinnostavimpia uutuuksia. Tutustumme sekä Windows Movie Makeriin että Windows Media Playeriin, joka myös on saanut lisää ominaisuuksia.

1 2 3 4 5 6 Windows XP toimii ja työskentelee eri tavalla kuin edeltäjänsä. Vanhempien ohjelmien ja oheislaitteiden toiminnassa saattaa ilmetä ongelmia. Koulun viidennessä osassa ratkotaan yleisimpiä yhteensopivuusongelmia.

1 2 3 4 5 6 Kahden tai useamman koneen muodostama lähiverkko ei enää kuulu pelkästään yritysmaailmaan. XP:n avulla onkin entistä helpompaa pystyttää kotiverkko. Tutustumme tiedostojen ja asemien jakamisen toimintoihin.

Täyden nautinnon Windows XP

Tuorein Windows ei ainoastaan näytä erilaiselta edeltäjiinsä verrattuna. Se myös toimii eri lailla – ja paremmin. Jos koneessasi pyörii Windows XP, tule koulunpenkille saamaan oppia sekä perusteista että uusista ominaisuuksista.

Teräväkielisimmät analytytikot ehtivät jo ennen XP:n virallista julkaisua vinoilla kirjainlyhenteen tulevan sanoista extra problems. Tällä viitattiin lähinnä yhteensopivuusongelmiin vanhojen laitteiden ja ohjelmien kanssa, mutta nämä ongelmat ovat kuitenkin jääneet marginaalisiksi. Tosiasia on, että XP on tähän asti vakain ja toimivin Windows-järjestelmä.

Nyt on lisäksi kyse todella uudesta ja erilaisesta Windows-versiosta sen jälkeen, kun Windows 95 näki päivänvalon vuonna 1995.

Kirjainyhdistelmä XP tulee sanasta eXPerience, joka tarkoittaa sekä elämystä että kokemusta. XP on jalostettu painos Windows 2000 -järjestelmästä, jota ei juuri kotikoneista löydy, koska se on Microsoftin NT-käyttöjärjestelmän versio ja suunnattu tietoturvasa, vakautensa ja suorituskykynsä puolesta vastaamaan yritysten verkkoratkaisujen tarpeita.

XP:n myötä myös kotikäyttäjät pääsevät nauttimaan mainituista ominaisuuksista. Niitä enemmän on kuitenkin XP:n markkinoinnissa nousut esille käyttäjäystävällinen käyttöliittymä ja sen tarjoamat runsaat aputoiminnot – toisin sanoen seikat, joilla on merkitystä tavallisille käyttäjille, joiden tietokone nököttää olotai työhuoneessa.

XP käynnistyy huomattavasti nopeammin kuin edeltäjänsä, tehtäväpalkki mukautuu käyttäjän toimiin ja

opasvelho, wizard, on jatkuvasti valmiina auttamaan tottumaton käyttäjää järjestelmän hallinnassa.

Aikaisempiin versioihin verrattuna XP ei hevin kaadu, vaikka jokin sovellus menisi solmuun. XP vain ilmoittaa, että kyseinen tuhmia tehnyt ohjelma suljetaan – eikä konetta tarvitse käynnistää uudelleen.

On jossain määrin makuasia, kannattaako vanha järjestelmä päivittää XP-aikaan. Jos nykyinen Windows toimii mukisematta, päivitys ei ole mitenkään välttämätön. Toisaalta XP tarjoaa uusia, tietokoneen ja oheislaitteiden käyttöä helpottavia toimintoja.

Tietokoneen käyttöä helpottaviin ja tehostaviin toimintoihin kuuluu muun muassa näppärä kansiohallinta, jossa Windows automaattisesti tarjoaa oikeaa kansiota tallennettavalle tiedostolle sen sisällön mukaan – musiikki musiikkikansioon, videot videokansioon jne. Digikuvatoimintojen avulla voi skannata, järjestellä ja jakaa kuvia. Musiikkityökalujen avulla on entistä helpompaa etsiä, ladata, tallentaa ja toistaa digitaalista musiikkia. XP:llä voi myös ladata videokuva videokamerasta, editoida filmiä ja lähettää elokuvan sähköpostilla tai siirtää sen omalle verkkosivulle. Tietokoneen jakaminen ja kotiverkon pystyttäminen on entistä helpompaa.

Windows XP -koulu perehdyttää näihin ja moniin muihin asioihin. ■

Ohjauspaneeli

Päaset tärkeimpiin asetuksiin Ohjauspaneelin luokitellusta näkymästä.

Kuvien hallinta

Saat yhdellä klikkauksella diaesityksen kuvakansion kuvatiedostoista.

Kansioden hallinta

Voit käyttää kansioita, joissa on niiden sisältöön liittyviä toimintolinkkejä.

Verkko

Pystyt kotiverkko. Verkonhallinta on tehty paremmaksi ja helpommaksi.

Movie Maker

Voit käsitellä videota ja kuvia Windowsiin sisältyvällä videon muokkaajalla.

CD-tallennus

Voit kopioida tiedostoja cd-levylle Windowsin cd-kirjoitustoiminnolla.

Uusi Käynnistä-valikko

Viimeksi käytetyt ohjelmat näkyvät automaattisesti Käynnistä-valikossa.

Aktivoi ja rekisteröi XP

Taistelussa laittomia kopioita vastaan Microsoft on ottanut XP-ajan myötä käyttöön Windowsin ja Office-tuotteiden tuoteaktiivoinnin. Aktivointi on pakollinen ja se on tehtävä 30 päivän kuluessa Windows XP:n käyttöönotosta, tai Windows lakkaa toimimasta. Aktiivoinnin voi tehdä joko inter-

netin välityksellä tai puhelimitse. Aktivointiprosessissa kerätään tietoja laitteistosta ja tiedot välitetään Microsoftille. Aktiivoinnin ideana on, että käyttäjärjestelmää ei voi kopioida eikä asentaa kuin yhteen koneeseen. Mikäli olet hankkinut koneen, jossa on Windows XP asennettuna, ak-

tivointi – mutta ei rekisteröinti – on jo suoritettu puolestasi. Jos vain aktivoit Windowsin, sinun ei tarvitse luovuttaa henkilökoh- taisia tietoja, joita kysytään ainoas- taan rekisteröinnin yhteydessä. Rekisteröinti on vapaaehtoista. Jos rekisteröit Windowsin, olet oi- keutettu saamaan tuotetukea sekä tietoja päivityksistä ja muita rekiste- röityneen käyttäjän etuja.

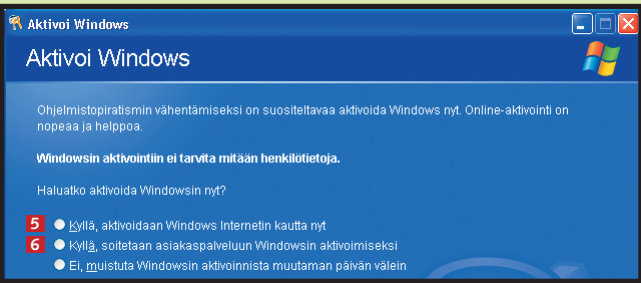
Aktivointi

Aktivointi sekä rekisteröinti voidaan tehdä Windowsin asennuksen yhteydessä.

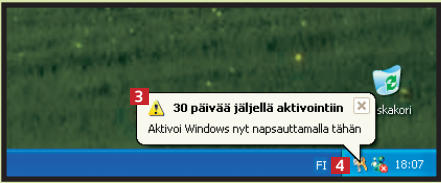
1 Asennuksen loppuvaihees- sa ohjelma kysyy, haluatko aktivoida Windows XP:n. Vas- taat kyllä **1**, jos haluat aktivoi- da ohjelman heti. Jos vastaat ei **2**, voit tehdä aktiivoinnin myöhemmin.

3 Ohjattu aktivoointitoiminto käynnistyy. Jos internet-yh- teys on toiminnassa, valitse kohta "Kyllä, aktivoidaan Windows Internetin kautta nyt" **5**. Jos internet-yhteyttä ei ole, valitse "Kyllä, soitetaan asiakaspalve- luun Windowsin aktivoimiseksi" **6**. Klikkaa sitten Seuraava-paini- ketta ja seuraa näytön ohjeita.

2 Mikäli et tehnyt aktivointia Windows XP:n asennuksen yhteydessä, saat sään- nöllisin väliajoin aktivointikehotuksen – näy- tön oikeaan alakulmaan ilmestyy puhekupla, joka muistuttaa aktiivoinnista. Klikkaa puhe- kuplaa **3** tai tehtäväpalkin kahta avainta esittävää kuvaketta **4**.

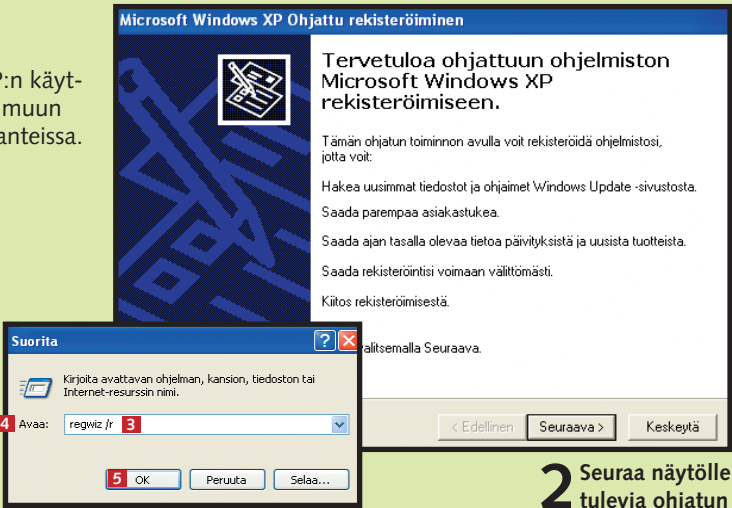

Rekisteröinti

Rekisteröinti ei ole välttämätön Windows XP:n käyt- tämiseksi, mutta rekisteröitynyt käyttäjä saa muun muassa tuotetukea mahdollisissa ongelmatilanteissa.

1 Avaa Käynnistä-valikko **1** ja valitse Suorita **2**. Kirjoita "regwiz /r" **3** Avaa-kohtaan **4**. Jätä välilyönti ennen kauttaviivaa. Klikkaa OK **5**.

2 Seuraa näytölle tulevia ohjatun rekisteröintitoi- minnon ohjeita.

Tyhjä työympäristö

Käyttäjä huomaa eron aikaisempiin ver- sioihin verrattuna heti XP:n käynnistyttyä – työpöydällä ei ole tuttua kuvakemallia.

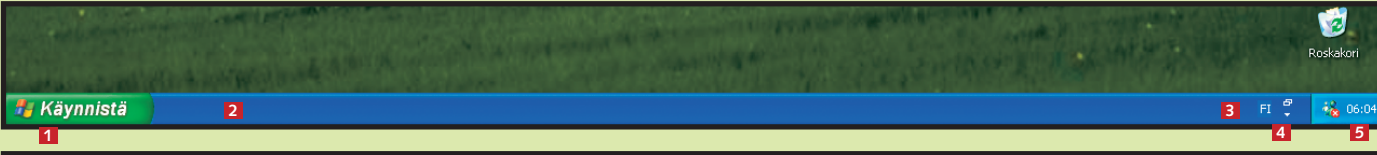
Ainoa työpöydällä oleva kohde on roska- kori. Työpöytää pystyy kuitenkin räätälöi- mään monella tavalla. Käynnistä-valikon

muokkaukseen palaamme myöhemmin. Nyt keskitymme uuden järjestelmän toi- mintaan ja rakenteeseen.

Työpöytä

Työpöydän rakenne on entisellään, paitsi että työpöydällä ei ole tuttuja kuvakkeita, Oma tietokone, Internet Explorer tai Omat tiedostot. Käynnistä-painike **1** löytyy edelleen näytön vasem- masta alakulmasta. Tehtäväpalkissa **2** näkyy käynnissä olevat ohjelmat sekä avoinna olevat kansiot. Kieliasetuksia voi vaihtaa

klikkaamalla tehtäväpalkin oikeassa reunassa olevaa kielikuvaket- ta, jossa suomenkielisessä järjestelmässä lukee FI **3**. Ohjeen saa esiin klikkaamalla kysymysmerkkiä **4**. Äärimmäisenä oikealla on kellon **5** lisäksi niiden ohjelmien kuvakkeet, jotka käynnistyvät Windowsin käynnistytksen yhteydessä.

Käynnistä-valikko

Käynnistä-valikko toimii uudesta ulkonäöstään huo- limatta samalla tavalla kuin ennenkin. Ylimpänä on käyttäjän nimi **6**. Heti sen alla vasemmalla ovat in- ternet-selain **7** ja sähköpostiohjelma **8**. Uutta on se, että tässä näkyvät myös pikakuvakkeet viimeksi käytettyihin ohjelmiin. Jos haluat käyttää jotain muuta kuin tässä näkyvää ohjelmaa, löydät sen kohdasta Kaikki ohjelmat **9**. Oikeanpuoleisessa rivissä ovat muun muassa linkit, jotka aikaisemmin olivat työpöydällä: Omat tiedostot **10**, Oma tietokone **11** ja – jos tietokone on lähiverkossa – Verk- koympäristö. Tästä löytyvät myös linkit Omat tie- dostot -kansion alikansioihin, eli Omat kuvatiedos- tot **12** ja Omat musiikkitiedostot **13**. Rivissä on li- säksi linkki Ohjauspaneeliin **14**, Windowsin ohje- ja tukitoimintoon **15** sekä toimintoihin Etsi **16** ja Suo- rita **17**. Alimpana ovat painikkeet Kirjaudu ulos **18**, johon palaamme tämän oppijakson lopussa, sekä Sammuta tietokone **19**, jota käsitellään seuraavaksi.

Koneen sammuttaminen

Tietokone pitää aina sammuttaa käyttämällä Windowsin omaa sammutustoimintoa.

Mikäli käytät pelkästään virtakytkintä, järjestelmään ja ohjelmiin tulee virheitä.

1 Avaa Käyn- nistä-val- likko ja valitse Sammuta tietokone.

2 Sammutus-ikkunassa on kolme vaihtoehtoa. Keskeisin painike **1** sulkee Win- dowsin sekä sammuttaa tietokoneen virran (laitekokoanpanosta riippuen). Vasem- manpuoleisin Valmiustila-painike **2** asettaa tietokoneen virransäätötilaan. Tietokoneen ollessa valmiustilassa kaikki tiedot käynnissä olevista ohjelmista ovat tietokoneen muis- tissa. Kun tietokone herätetään valmiustilasta, työympäristö ja ohjelmat ovat samat kuin ennen valmiustilaan siirtymistä. Oikealla on Käynnistä uudelleen -painike **3**. Sitä tarvi- taan varsinkin silloin kun koneeseen asennetaan uusia ohjelmia tai tehdään päivityksiä.

Vinkit Windows XP

Kun haluat tutustua Windows XP:n ja yleensä Microsoftin tuotteiden käyt- töehtoihin, klikkaa Ohje ja tuki -linkkiä, joka on Käyn- nistä-valikon oikeanpuolei- sessa rivissä. Käytä hakusa- naa "käyttöoikeus" ja valit- se kohta "Käyttöoikeussopi- mukseen liittyviä kysymyksiä ja vastauksia".

Jos haluat työpöydälle van- hat tutut kuvakkeet, kuten Oma tietokone, Salkku ja Omat tiedostot, klikkaa työpöytää hiiren oikealla painikkeella, valitse Ominaisuudet, siirry Työpöytä-välilehdelle ja klikkaa Mukauta työpöytää -painiketta.

Älykkäät kansiot

Kansiot ovat kuten aina ennenkin se paikka, joihin tiedostosi tallentuvat, olivatpa sitten kyseessä ohjelmat, tekstidokumentit, kuvat tai muut tiedostot. Kansionäkymä on kuitenkin uudistunut Windows XP:n myötä. Lisäksi kansiot on varustettu toimintoilla, kansion sisältökohtaisilla tehtävälinkeillä.

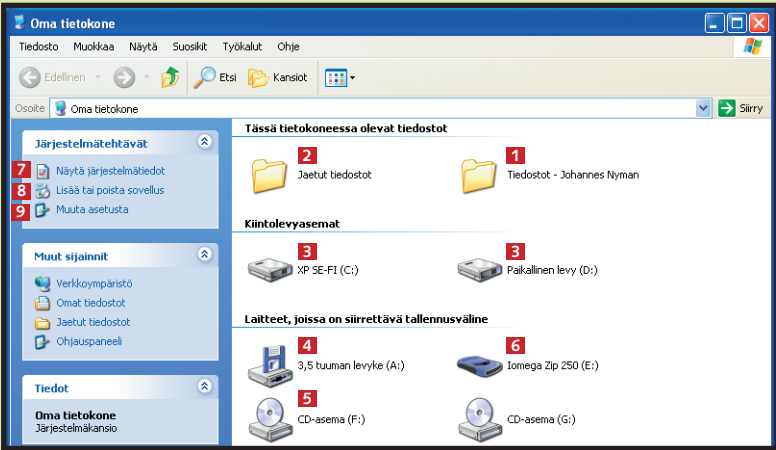
Jokaisessa kansiossa on ylimpänä valikkorivi ja työkalurivi sekä asetuksista riippuen myös osoiterivi. Uutta on kansioikkunan vasemman reunan tehtäväruutu, joka on ryhmitelty kolmeen osaan. Ylimmässä osassa ovat tehtävät, jotka kohdistuvat kyseisen kansion sisältöön. Keskimmäisen osan kohteet ovat

linkkejä muihin kohteisiin ja kansioihin helpottaen liikkumista. Alimassa osassa näytetään tietoja valituista tiedostoista tai kansioista, kuten nimi, tyyppi ja koko. Kansiot voidaan karkeasti jakaa kolmeen ryhmään: järjestelmäkansiot, tavalliset yleiskansiot ja pakatut eli tiivistetyt kansiot.

Järjestelmäkansiot

Järjestelmäkansiot toimivat vastaavalla tavalla kuin tavalliset kansiot, ja ne ovat myös rakenteeltaan samanlaiset. Erona on se, että Windows on sijoittanut järjestelmäkansioihin kaikki ne tiedostot ja komponentit, jotka ovat järjestelmän käytössä, kun taas tavallisissa kansioissa säilytetään muun muassa ohjelmien työtiedostoja.

Tärkeimmät järjestelmäkansiot ovat Oma tietokone ja Ohjauspaneeli. Lisäksi on kolmas tärkeä järjestelmäkansio, Verkkoympäristö, mikäli tietokone on kytketty lähiverkkoon. Verkkoasioihin päästään käsiksi koulun viimeisessä osassa, ja Ohjauspaneelia tarkastellaan sitä mukaa kuin siihen tulee tarvetta. Oma tietokone on järjestelmän pääkansio, joka näyttää koneen kaikki levyasemat sekä muut järjestelmään kuuluvat laitteet.

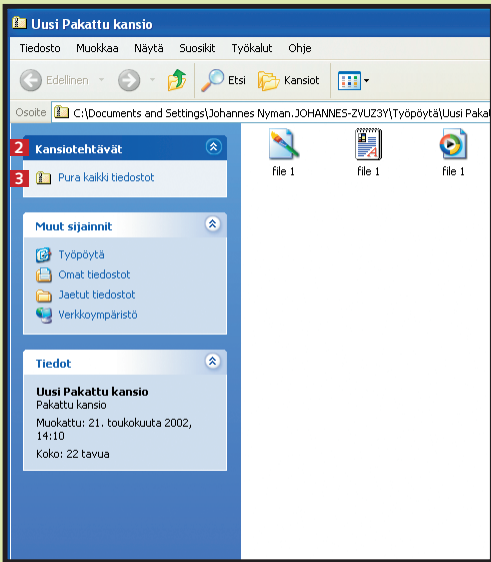

1 Oma tietokone -kansiossa näkyy kaksi tiedostokansiota. Oikeanpuoleinen tiedostokansio **1** on järjestelmään kirjautuneen käyttäjän käytössä, ja Jaetut tiedostot -kansio **2** on kaikkien tietokoneen käyttäjien käytössä. Kansioden alla näkyy tietokoneen levyasema tai -asemat **3**. Niiden alla ovat laitteet, joissa käytetään siirrettävää mediaa, kuten levykeasema **4**, cd-asema **5** ja mahdolliset lisäasemat **6**. Vasemmalla olevan tehtäväruudun yläosassa on linkki järjestelmätietoihin **7**, ohjelmien lisäys- ja poistotoimintoon **8** sekä Muuta asetusta -linkki **9**, josta aukeaa Ohjauspaneeli.

Pakatut kansiot

1 Pakatun kansion tunnistaa vetoketjulla varustetusta kansiokuvakkeesta **1**. Pakatun kansion etuna on, että sen sisältö on tiivistetyssä muodossa, jolloin kansio vie normaalia vähemmän tilaa. Levytilan säästön lisäksi pakkaus on kätevä myös sähköposti-lähetyksessä tai kopioitaessa tiedostoja esimerkiksi levykkeelle.

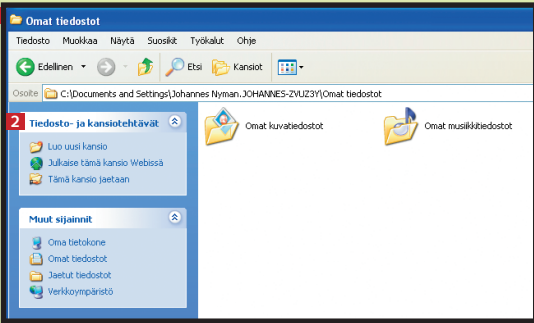
2 Pakatun kansion tärkein toiminto löytyy Kansioitehtävistä **2**. Kansion sisältämät tiivistetyt tiedostot saa purettua yhdellä klikkauksella **3**, jolloin niitä voi käyttää normaalisti. Windows tarjoutuu automaattisesti luomaan uuden pakkaamattoman kansion samalla nimellä ja samaan paikkaan kuin pakattu kansio. Kun tuplaklikkaat pakatussa kansiossa olevaa tiedostoa, se purkautuu automaattisesti ja avautuu ohjelmaan, johon se on kytketty. Pakatussa kansiossa olevan tiedoston voi purkaa ja ottaa käyttöön myös tarttumalla tiedostoon hiiren vasemmalla painikkeella ja vetämällä tiedoston pois kansioista.

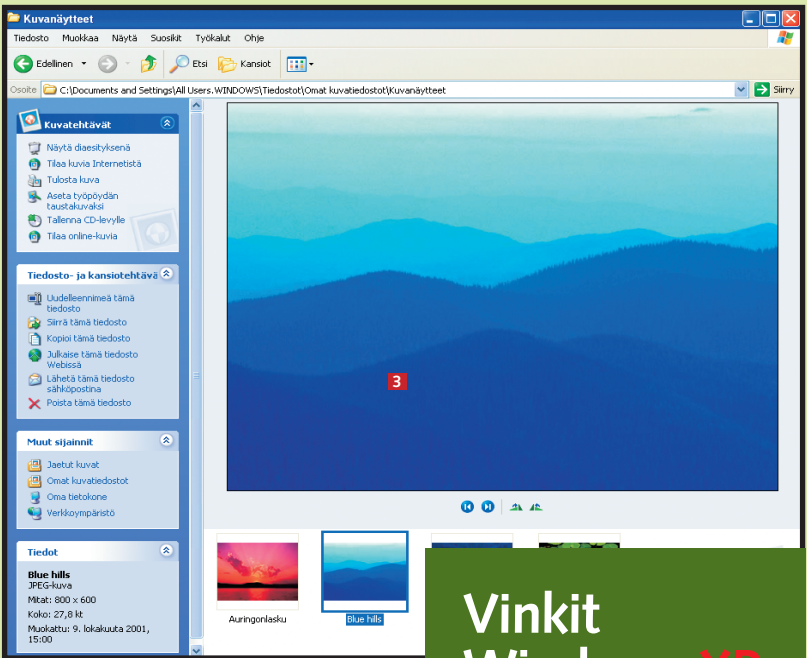
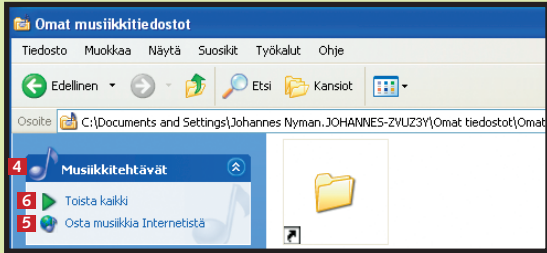
Tavalliset kansiot

Yleiskansioden pääkansiona toimii Omat tiedostot -kansio. Se on käyttäjän oma kansio, joka sisältää kuville tarkoitetun Omat kuvatiedostot -kansion ja Omat musiikkitiedostot -kansion. Omat tiedostot -kansioon tallentuvat myös työtiedostot, kuten esimerkiksi teksti- ja taulukkoasiakirjat.

1 Omat tiedostot -kansioon **1** kannattaa luoda alikansioita sisällön ja tarkoituksen mukaan, esimerkiksi oman kansion kirjeille, koulutehtäville jne. Kansionäkymän vasemmalla puolella olevassa tehtäväruudussa **2** olevat hyperlinkit ovat toimintoja, joita voi kohdistaa valittuun kansioon tai tiedostoon.

3 Myös Omat musiikkitiedostot -kansiossa on tiedostojen vieressä olevassa tehtäväruudussa **4** linkeillä merkityjä tehtäviä. Voit esimerkiksi siirtyä verkkokauppaan musiikkiostoksille **5**. Yhtä kätevästi voit toistaa kansion kaikki musiikkitiedostot **6** Windows Media Playerilla, johon tutustutaan koulun neljännessä osassa.

2 Omat kuvatiedostot -kansiossa olevista kuvista saa suuren esikatselukuvan **3** valitusta kuvasta. Tehtäväruudun kuvatehtävistä voi muun muassa käynnistää ruudulla pyörivän diaesityksen, joka näyttää kuvasarjana kaikki kansion kuvat, tai käynnistää ohjatun tulostuksen.

Vinkit Windows XP

Jos sinulla on avoinna useita ikkunoita ja haluat nopeasti päästä työpöydälle, klikkaa tehtäväpalkkia hiiren oikealla painikkeella ja valitse Näytä työpöytä. Ikkunat saa näkyviin valitsemalla kohdan Näytä avoimet ikkunat.

Voit valita oman kansiomallin myös valokuva-albumia varten, tietyn esittäjän töille, äänitiedostoille ja soittolistoille sekä videotiedostoille.

Luo uusi kansio

Uusia kansioita voi luoda työpöydälle tai mihin tahansa asemaan ja kansioon.

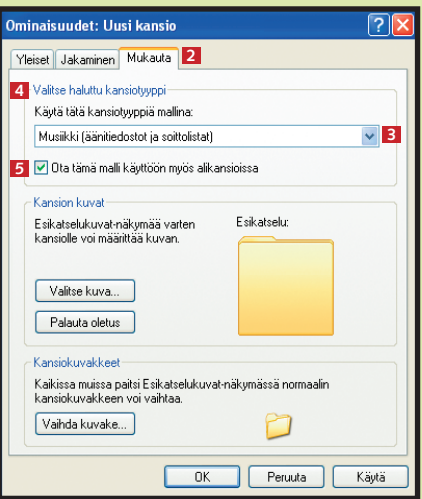
1 Klikkaa hiiren oikealla painikkeella kohdetta, johon haluat luoda kansion ja valitse ponnahdusvalikosta Uusi **1**. Ylimmästä vaihtoehdosta luodaan normaalikansio **2** ja alimasta Pakattu kansio **3**.

Kansion muuttaminen

Kansioden ulkoasun muuttaminen tapahtuu kuten ennenkin. Kansioikkunan Näytä-valikosta valitaan, millä tavalla kansion sisältö esitetään, ja Työkalut-valikosta pääsee kansion yleisiin asetuksiin. Nyt tutustutaan uusiin erityisasetuksiin.

1 Klikkaa kansiota hiiren oikealla painikkeella ja valitse Ominaisuudet **1**.

2 Siirry Mukauta-välilehdelle **2** ja valitse kansiomalli pudotusvalikosta **3**, kohdasta Valitse haluttu kansiotyyppi **4**. Jos haluat, että myöhemmin luotavissa alikansioissa käytetään samaa mallia, laita valintamerkki kohtaan Ota tämä malli käyttöön myös alikansioissa **5**.

Jaa tietokone muiden kanssa

Jos tietokone on koko perheen yhteisessä käytössä, vaarana on että nuorimmat tai innokkaimmat käyttäjät onnistuvat vahingossa poistamaan tärkeitä asiakirjoja tai yksityisiä tiedostoja. Tämän varalta on hyvä luoda käyttäjille omat asetukset. Windows XP:ssä työskentelyympäristön mukauttaminen kullekin

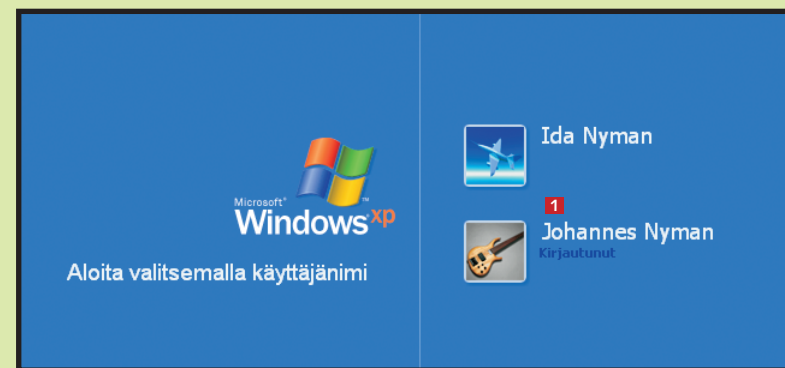
käyttäjälle on entistä helpompaa. Jokaisella voi olla oma työpöytä ja omat kansionsa, ja Jaetut tiedostot -kansioon voidaan tallentaa tiedostoja ja kansioita, jotka on tarkoitettu kaikille käyttäjille.

Kun Windowsiin on luotu useita käyttäjiä, jokaisella on oma versionsa Omat tiedostot -kansioista. Tämä

ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö esimerkiksi hakutoiminnolla voisi etsiä ja päästä käsiksi tiedostoihin, jotka ovat muiden käyttäjien Omat tiedostot -kansiossa. Omien kansioiden täysi suojaaminen on mahdollista, mutta se saattaa edellyttää tiedostojärjestelmän muuttamista. Lisää aiheesta koulun 3. osassa.

Valitse käyttäjä

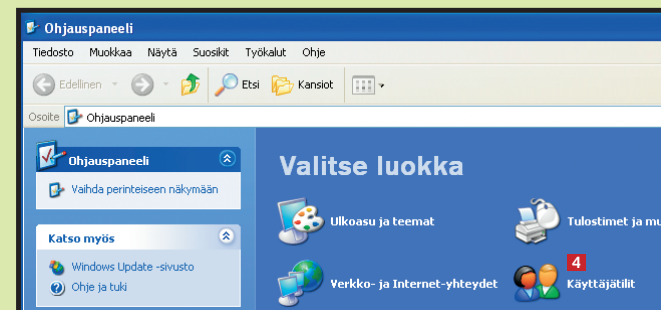
Useita käyttäjätilejä on mahdollista luoda jo Windows XP:n asennuksen aikana. Kun käyttäjiä on määritelty useita, järjestelmän käynnistyessä tulee esiin tervetuloikkuna, josta kukin käyttäjä kirjautuu sisään omilla asetuksillaan räätälöityyn Windowsiin. Käyttäjä klikkaa käyttäjänimeään 1 avatakseen oman Windows-ympäristönsä.

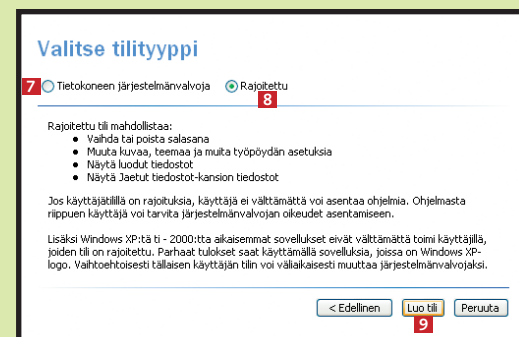
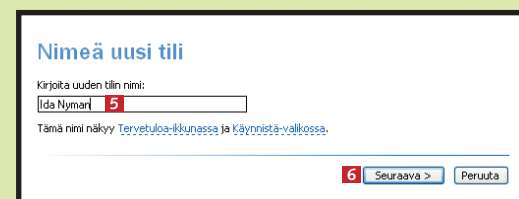
Lisää käyttäjä

Uuden käyttäjän lisääminen onnistuu myös Windows XP:n asennuksen jälkeen. Tämä edellyttää, että uuden käyttäjän lisääjällä on tietokoneen järjestelmänvalvojan oikeudet. Nämä ovat ensimmäisellä tietokoneeseen lisätyllä käyttäjällä.

1 Avaa Käynnistä-valikko 2 ja valitse Ohjauspaneeli 3.

2 Klikkaa kohtaa Käyttäjät 4 ja seuraa ikkunassa kohtaa Luo uusi tili.

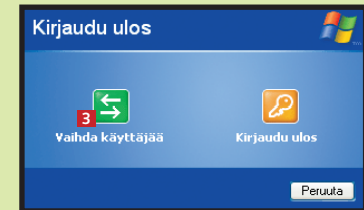
3 Kirjoita uuden käyttäjän nimi 5 ja klikkaa Seuraava 6.

4 Voit antaa uudelle käyttäjälle järjestelmänvalvojan oikeudet 7, jolloin hän voi luoda tai poistaa muita käyttäjiä ja asentaa ohjelmia, tai voit antaa hänelle rajoitetut oikeudet 8. Rajoitetut oikeudet saanut käyttäjä ei voi vaikuttaa tileihin tai koko järjestelmän asetuksiin, mutta hän voi käyttää tietokonetta omilla asetuksilla. Klikkaa painiketta Luo tili 9.

Käyttäjän vaihto

Tietokonetta ei tarvitse sammuttaa tai käynnistää uudelleen, kun toinen käyttäjä haluaa hetkeksi ruudun ääreen. Toisen käyttäjän ei tarvitse välillä kirjautua ulos eikä aina edes sulkea avoimena olevia ohjelmiaan. Kirjautuneena olevan käyttäjän nimi näkyy Käynnistä-valikon yläreunassa.

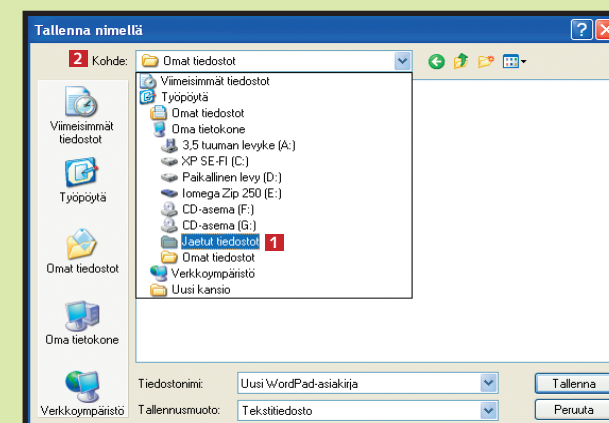
1 Klikkaa Kirjaudu ulos -painiketta 1, joka on Käynnistä-valikon 2 alareunassa vasemmalla.

2 Valitse Vaihda käyttäjää 3. Seuraavaksi aukeaa kirjautumismikkuna, josta valitaan käyttäjänimi, kuten viereisen sivun kohdassa Valitse käyttäjä kerrotaan.

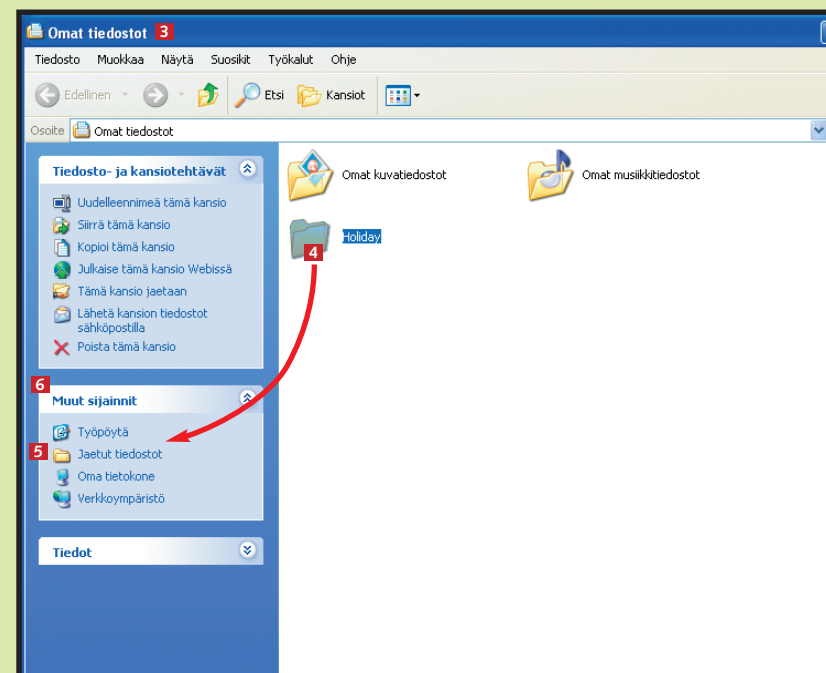
Jaa tiedostoja

On tietenkin luonnollista, että perheen lomalla ottamat ja tietokoneelle tallennetut kuvat ovat kaikkien käyttäjien katseltavissa. Samoin voidaan sallia musiikkitiedostojen, tekstitiedostojen ja muun aineiston käyttö. Tämä onnistuu käyttämällä Jaetut tiedostot -kansiota ja sen alikansioita. Jaetut kansiot toimivat kuten käyttäjien yksityiset kansiot, mutta sillä erolla, että kaikki käyttäjät voivat vaikuttaa niiden sisältöön. Jaetut tiedostot -kansioon voi tallentaa tietoa kahdella tavalla.

1 Kun halutaan tallentaa asiakirja, kuva tai muu tiedosto kaikkien käyttöön, tallennuspaikaksi valitaan Jaetut tiedostot 1 ohjelman tallennusikkunan Kohdepudotusvalikosta 2.

2 Jos käyttäjän Omat tiedostot -kansiossa 3 on tiedostoja tai kansioita, jotka käyttäjä haluaa jakaa, valittuun kohteeseen 4 tartutaan hiiren vasemmalla painikkeella ja kohde vedetään Jaetut tiedostot -linkin 5 päälle, joka on tehtäväruudun Muut sijainnit -osassa 6. Nyt kaikilla on pääsy kohteeseen.

Vinkit Windows XP

Jos haluat varmistua siitä, että muut tietokoneelle määriteltyt käyttäjät eivät pääse käsiksi omaan kokoonpanoosi, voit suojata käyttäjätilesi salasanalla. Avaa Ohjauspaneeli, valitse Käyttäjätilit, valitse oma tili nimesi ja klikkaa Luo salasana -linkkiä, niin voit liittää tiliisi salasan.

Voit vapaasti vaihtaa kuvaa, jonka Windows XP liittää tervetuloikkunassa ja Käynnistä-valikossa näkyvään käyttäjänimeen. Avaa Ohjauspaneeli, valitse Käyttäjätilit ja edelleen oma tili. Valitse kohta Muuta kuva ja valitse jokin tarjottuista vaihtoehtoista tai klikkaa Etsi lisää kuvia -linkkiä. Valitse kuva Omat kuvatiedostot -kansioista tai selaa toiseen kansioon.

Vieras-tili on rajoitettu käyttäjätili, jota käyttämällä koneeseen voi kirjautua käyttäjäksi ilman omaa käyttäjätiliä. Vieraskäyttö soveltuu niille, jotka käyttävät konetta vain satunnaisesti. Vieras-tilin käyttöönotto edellyttää järjestelmänvalvojan oikeuksia. Avaa Ohjauspaneeli, valitse Käyttäjätilit, valitse Vieras ja salli Vieras-käyttö.

Livahtiko koulun alku ohitse?

Windows XP -koulun aloitusjakso on K-rompun luokassa Kompuutтерikoulu.

Ensimmäisellä jaksolla käsitellyt aiheet:

1 2 3 4 5 6 Windows XP pitää aktivoida. Näytämme sen ja tutustumme XP:n perusasioihin: uuteen ulkoasuun, uuteen Käynnistä-valikkoon, kansioden uusiin toimintoihin ja pc:n jakamiseen.

Seuraavilla jaksoilla käsiteltävät aiheet:

1 2 3 4 5 6 Järjestys ja turvallisuus ovat avainsanoja. Nyt käsitellään järjestelmän ylläpitoa, palautusta, varmuuskopiointia, työtiedostojen suojausta sekä XP:n uutta tiedostojärjestelmää.

1 2 3 4 5 6 Movie Maker -videonkäsittelijä on yksi XP:n uutuuksista. Tutustumme Movie Makeriin sekä Windows Media Playeriin, joka myös on saanut lisää ominaisuuksia.

1 2 3 4 5 6 Windows XP toimii eri tavalla kuin edeltäjänsä. Uusi järjestelmä saattaa tuottaa ongelmia vanhemmille ohjelmille ja oheislaitteille. Ratkomme yleisimpiä yhteensopivuuspulmia.

1 2 3 4 5 6 Lähiverkko ei enää kuulu vain yritysmaailmaan. XP:n avulla onkin entistä helpompaa pystyttää kotiverkko. Tutustumme tiedostojen ja asemien jakamiseen.

Ulkoasusta määrääät sinä

Windows XP tarjoaa tukuttain mahdollisuuksia muokata työympäristö juuri sellaiseksi kuin käyttäjä haluaa.

Windowsin ulkoasu on saanut uuden ilmeen XP:n myötä.

Työpöydän kuva on osa visuaalista teemaa, jolla on uudistettu myös Käynnistä-valikko, Ohjauspaneeli, kansiot ja kuvakkeet. Uusia visuaalisia tehosteita ovat muun muassa varjostetut valikot.

Osa ulkoasu-uudistuksista on tehty puhtaasti kosmeettisista syistä, osan tarkoitus on

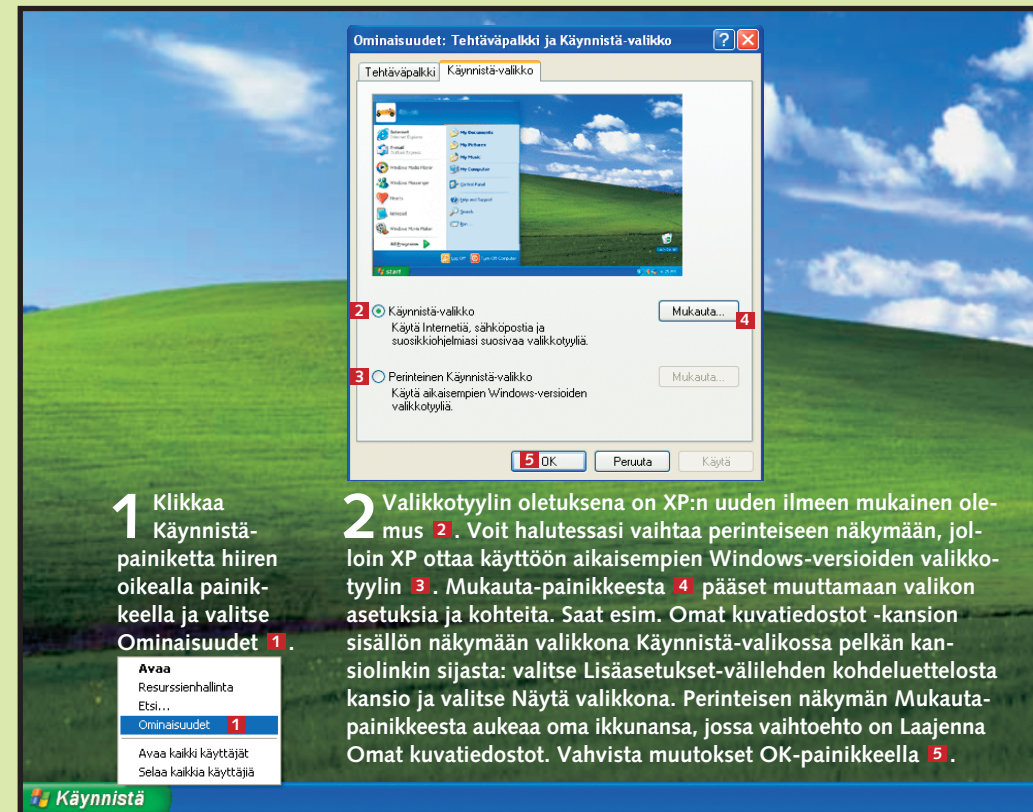
helpottaa Windowsin käyttöä. Yhteistä ulkoasuun liittyville tekijöille on, että käyttäjä voi muokata Windowsin olemuksen sellaiseksi kuin haluaa.

Työympäristöä voi muokata vapaasti: voit vaihtaa työpöydän taustalle toisen kuvan tai esimerkiksi www-sivun, voit vaihtaa kuvakkeita, ja jos Windows 95:n lanseeraama tyyli on piirtynyt selkätimeesi, saat te-

maa vaihtamalla XP:stä perinteisen Windowsin näköisen ja oloisen.

Tekemäsi muutokset vaikuttavat vain omaan käyttäjätiliisi. Jos samalla koneella on useita käyttäjiä ja kukin kirjautuu järjestelmään omalla nimellään, muutokset eivät vaikuta muiden tileihin, eivätkä toiset käyttäjät pysty muuttamaan sinun kokoonpanoasi.

Uusi Käynnistä-valikko

1 Klikkaa Käynnistä-painiketta hiiren oikealla painikkeella ja valitse Ominaisuudet **1**.

Avaa Resurssienhallinta Etsi... Ominaisuudet **1** Avaa kaikki käyttäjät Selaa kaikkia käyttäjiä

2 Valikkotyylin oletuksena on XP:n uuden ilmeen mukainen oletus **2**. Voit halutessasi vaihtaa perinteiseen näkymään, jolloin XP ottaa käyttöön aikaisempien Windows-versioiden valikkotyylin **3**. Mukauta-painikkeesta **4** pääset muuttamaan valikon asetuksia ja kohteita. Saat esim. Omat kuvatiedostot -kansion sisällön näkymään valikkona Käynnistä-valikossa pelkän kansiolinkin sijasta: valitse Lisäasetukset-välilehden kohdeluettelosta kansio ja valitse Näytä valikkona. Perinteisen näkymän Mukauta-painikkeesta aukeaa oma ikkunansa, jossa vaihtoehto on Laajenna Omat kuvatiedostot. Vahvista muutokset OK-painikkeella **5**.

Uusi työpöytä

Työpöytä on se osa Windowsia, jonka ulkonäköön käyttäjä voi eniten vaikuttaa. Muutokset tehdään kohdassa Ominaisuudet: Näyttö.

Näytön ominaisuudet -ikkunassa on viisi välilehteä, joista nyt käsitellään tarkemmin kahta. Kolme muuta ovat Teemat, Näytönsäätaja ja Asetukset. Teemoista löytyy esimerkiksi jo mainittu perinteinen Windows-tyyli. Kukin teema sisältää yhtenäisen työpöydän ulkoasun kuvakkeineen, fontteineen ja muine osineen.

Näytönsäätaja-välilehdeltä voit valita haluamasi näytönsäätäjän ja määritellä, minkä joutoajan jälkeen valittu ruudunsäätaja käynnistyy.

Asetukset-välilehden valinnoista pääset säätämään näyttölaitteen ja näyttöohjaimen ominaisuuksia, kuten näytön tarkkuutta, joka vaikuttaa työpöydällä olevien kohteiden kokoon.

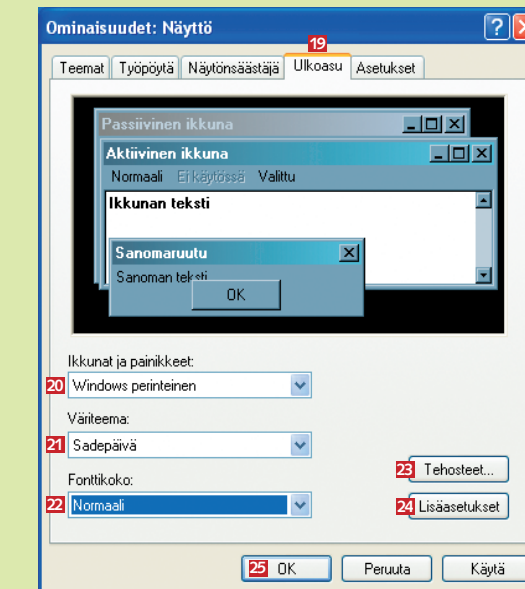
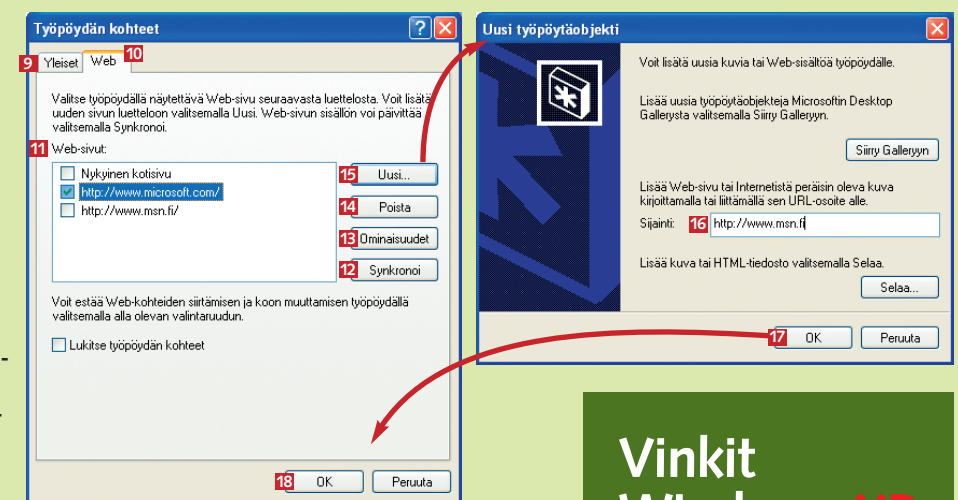
3 Yleiset-välilehdellä **9** voit määritellä, mitkä työpöydän osat näytetään kuvakkeina työpöydällä: Omat tiedostot, Oma tietokone, Verkkoympäristö ja Internet Explorer. Web-välilehdellä **10**, joka näkyy oikealla olevassa kuvassa, voit kohdan Web-sivut **11** luettelosta valita työpöydällä näytettävän nettisivun. Sivun päivittyä Synkronoi-painikkeella **12**. Ominaisuudet-painikkeesta **13** pääset tarkastelemaan ja muuttamaan valitun www-kohteen ominaisuuksia. Poista-painikkeella **14** voit poistaa valitun www-sivun tai -kohteen. Uusi-painike **15** avaa ikkunan, jossa luetteloon voi lisätä www-sivun kirjoittamalla Sijainti-kenttään **16** sivun osoitteen ja klikkaamalla OK **17**. Vahvista muutokset Työpöydän kohteet -ikkunan OK-painikkeella **18**.

4 Siirry Ulkoasu-välilehdelle **19**, jossa voit muuttaa ikkunoiden ja painikkeiden näyttötyyliä, värejä ja fonttikokoa. Ikkunat ja painikkeet -luettelosta **20** voit vaihtaa näyttötyyliin oletuksena olevan XP-tyylin perinteiseen Windows-tyyliin. Väriteema-luettelosta **21** voit valita haluamasi värimallin. Luettelossa on useita vaihtoehtoja, jos tyyliksi on valittu perinteinen. Fonttikoko-luettelossa **22** ovat vaihtoehdot, joilla voit suurentaa ikkunoiden otsikoissa, kuvakkeiden nimissä ja valikoissa käytettävien fonttien kokoa. Tehosteet-painikkeesta **23** pääset muuttamaan mm. valikkojen visuaalisia tehosteita. Valitse Lisäasetukset-painike **24**, jos olet valinnut perinteisen tyylin ja haluat muuttaa osien ulkoasua. Kokeile vaihtoehtoja ja vahvista muutokset OK-painikkeella **25**. Pääset takaisin lähtöpisteeseen, kun valitset näyttötyyliksi Windows XP -tyylin.

1 Klikkaa työpöytää oikealla painikkeella ja valitse Ominaisuudet **1**.

Kuvakkeiden järjestäminen Päivitä Liitä Liitä pikakuvake Kumo Poista Ctrl+Z Uusi Ominaisuudet **1**

2 Valitse ensin Työpöytä-välilehti **2**. Ylimpänä on esikatselukuva työpöydän taustakuvasta **3**. Tausta-kohdan luettelosta näkyy, että taustakuvaksi on valittu kuva nimeltä Maisema **4**, ja luettelosta löytyy runsaasti muita vaihtoehtoja. Selaa-painikkeesta **5** pääsee hakemaan usean kuvatiiedostomuodon kuvia muista asemista ja kansioista. Sijainti-kohdassa **6** on luettelo taustakuvan näyttötyyleistä. Valitse Venytetty, jos haluat, että kuva täyttää koko näytön. Keskitetty-vaihtoehto asettaa kuvan näytön keskelle ja Vierekkäin-vaihtoehdolla kuvaa toistetaan näytön täydeltä. Väri-kohdasta **7** valitaan työpöydän taustaväri, joka täyttää työpöydän, jos taustakuvaa ei ole. Valitse Mukauta työpöytää -painike **8**, niin saat lisää asetusvaihtoehtoja.

Vinkit Windows XP

Voit vaihtaa kansion kuvaketta klikkaamalla avointa kansiota hiiren oikealla painikkeella, valitsemalla Mukauta kansiota ja Vaihda kuvake.

Pääset nopeasti ohjelmiin, kun käytät pikakäynnistyspalkkia. Klikkaa tehtäväpalkkia hiiren oikealla painikkeella, valitse Työkalurivit ja edelleen Pikakäynnistys.

Luokitellussa Ohjauspaneelissa näkyy vain osa kohteista. Klikkaa linkkiä Vaihda perinteiseen näkymään, niin ikkunaan tulevat kaikki Ohjauspaneelin kuvakkeet.

Livahtiko koulun alku ohitse?

Windows XP -koulun edelliset jaksot ovat K-rompun luokassa Kompuutterikoulu.

Edellisillä jaksoilla käsitellyt aiheet:

123456 Näytämme kuinka Windows XP aktivoidaan ja tutustumme XP:n uusituihin perusasioihin: ulkoasuun, Käynnistä-valikkoon, kansioden toimintoihin ja pc:n jakamiseen.

123456 Windows XP:n saa näyttämään samalta kuin Windows 98/Me. Opit muokkaamaan työpöytää ja Käynnistä-valikkoa ja määrittelemään mieleisesi käyttöympäristön.

Seuraavilla jaksoilla käsiteltävät aiheet:

123456 Movie Maker -videonkäsittelijä on yksi XP:n uutuuksista. Tutustumme Movie Makeriin sekä Windows Media Playeriin, joka myös on saanut lisää ominaisuuksia.

123456 XP toimii eri tavalla kuin edeltäjänsä. Uusi järjestelmä saattaa tuottaa ongelmia vanhemmille ohjelmille ja oheislaitteille. Ratkomme yleisimpiä yhteensopivuuspulmia.

123456 Lähiverkko ei enää kuulu vain yritysmaailmaan. XP:n avulla onkin entistä helpompaa pystyttää kotiverkko. Tutustumme tiedostojen ja asemien jakamiseen.

Terve ja varma järjestelmä

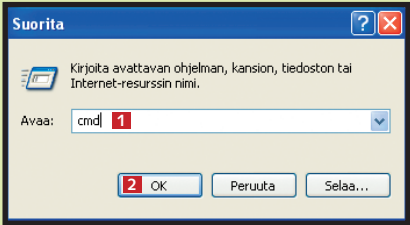
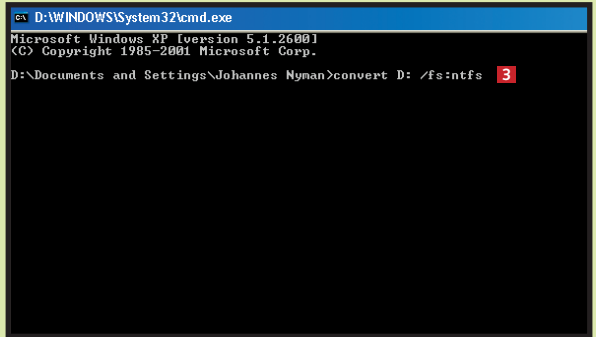
Windows XP sisältää lukuisia tietokoneen ylläpitoa helpottavia työkaluja. Voit esimerkiksi palauttaa järjestelmän kokoonpanoon, jossa se vielä toimi ongelmitta, jos järjestelmään tulee häiriöitä. Tietojen varmistaminen onkin toteutettu käyttäjäystävällisesti.

Syy siihen, että Windows XP on aikaisempia kotikäyttöön tarkoitettuja Windows-järjestelmiä varmatoimisempi, on mahdollisuus käyttää niin kutsutua NTFS-tiedostojärjestelmää. NTFS, joka tulee sanoista NT File System, on peräisin lähinnä yrityskäyttöön tarkoitettusta Windows NT:stä. Tämä järjestelmä on otettava käyttöön, mikäli haluat hyödyntää Windowsin omaa varmuuskopiointiin tarkoitettua

ohjelmaa. Lisäksi järjestelmä on välttämätön, jos haluat tiedostoillesi mahdollisimman tehokkaan tietoturvan. Jos luot käyttäjätilillesi salasanan, kuten koulun ensimmäisessä osassa tehtiin, koneen muut käyttäjät eivät normaaliilla tavalla pääsee käsiksi muihin tiedostoihisi kuin niihin, jotka laitat Jaetut tiedostot -kansioon. Tietoturva-asetukset eivät kuitenkaan takaa, että tietokone muuten toimii kuten pitää.

Tiedostojärjestelmän vaihto

Voit tarkistaa, käyttääkö Windows XP:si NTFS- vai vanhempaa FAT32-järjestelmää avaamalla Käynnistä-valikon ja valitsemalla rivin Oma tietokone. Valitse asema, johon XP on asennettu, niin näet tehtäväruudun Tiedot-osasta käytössä olevan tiedostojärjestelmän. FAT32-järjestelmän voi helposti muuntaa NTFS-muotoon. Huomaa, että toiseen suuntaan muuntaminen vaatii, että osio, jolle XP on asennettu, alustetaan – jolloin kaikki asemalla olevat tiedot poistetaan.

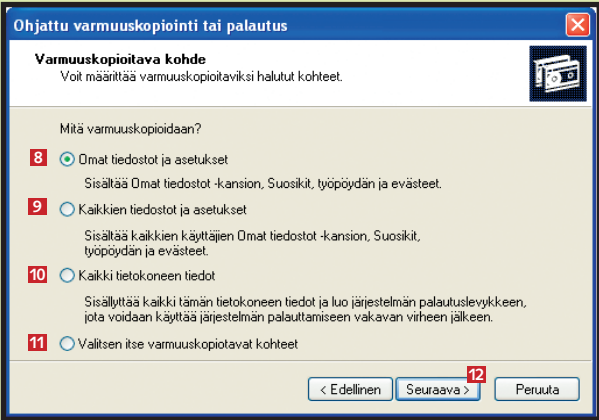
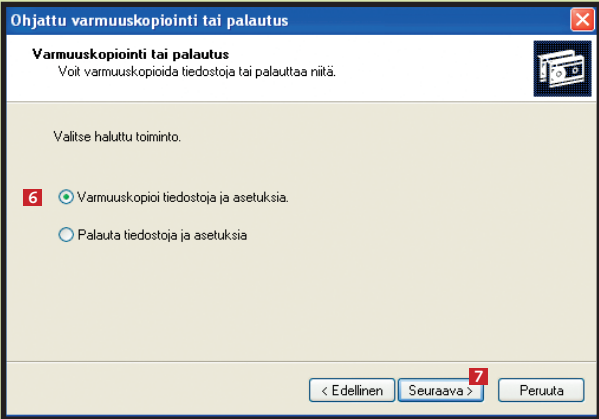

1 Avaa Käynnistä-valikko, valitse Suorita ja kirjoita Avaa-kenttään cmd **1**. Klikkaa OK **2** tai paina Enteriä.

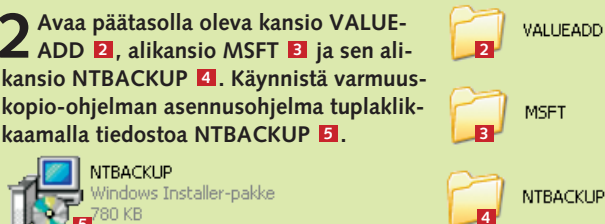
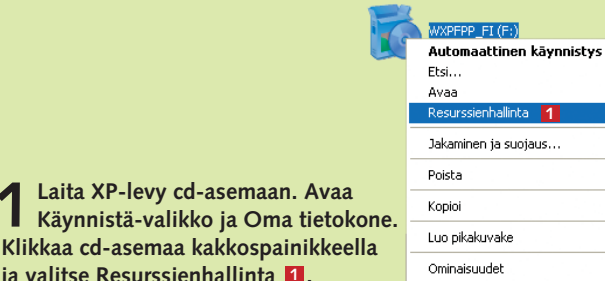
2 Esiin tulee komentorivin ikkuna. Kirjoita "convert D: /fs:ntfs" **3** (D on muunnettavan asemasi tunnus). Huomaa välilyönnit D:n molemmin puolin. Paina Enteriä. Vastaa K, jos ohjelma ilmoittaa, että yhteys asemaan katkaistaan ja paina Enteriä. Toista menettely, jos ohjelma nyt ilmoittaa, että järjestelmällä on useita käyttäjiä ja jaettuja oikeuksia. Uudelleenkäynnistyksen jälkeen NTFS-järjestelmä on käytössä.

Varmuuskopiointi

Kun järjestelmään tehdään suuria muutoksia, on aina mahdollista että jokin menee pieleen – tiedostoja katoaa tai järjestelmä sekoaa. Siksi on suositeltavaa aina ottaa varmuuskopio ennen isoja muutoksia ja muutenkin varmuuskopioida tärkeitä tiedostoja säännöllisesti. Windows XP:ssä on varmuuskopiointiohjelma, mutta Home Edition -versiossa se ei asennu automaattisesti, koska siinä ei tueta vikatilassa tapahtuvaa palautusta. Ohjelman voi kuitenkin asentaa XP:n asennuslevyltä, ja ohjelmalla voi tehdä ja palauttaa varmuuskopioita XP:n normaaliatilassa. Varmuuskopiointi hoituu helposti, varsinkin jos käyttäjä on tallentanut työtiedostojaan, musiikkia, kuvia, videotiedostoja ja niin edelleen Omat tiedostot -kansioon ja sen alikansioihin. Ohjelmia ei kannata lähteä varmuuskopioimaan, sillä ne saa helpoiten ja varmimmin asennettua uudelleen käyttökuntoon käyttämällä ohjelmien omia, alkuperäisiä asennuslevyjä.

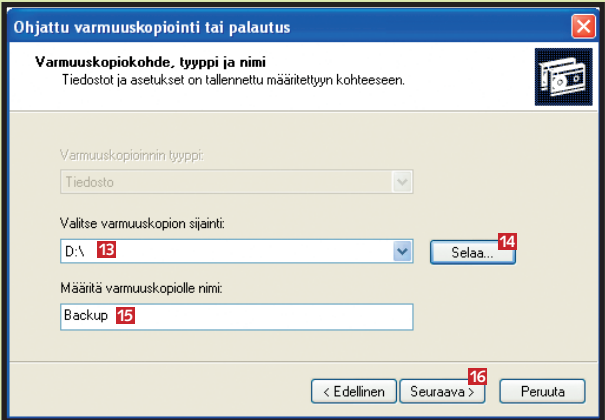

5 Seuraavaksi valitaan varmuuskopion tallennuspaikka **13**. Selaa-painikkeasta **14** pääset vaihtamaan kohdetta. Mikäli valitset levykeaseman, varaa runsaasti levykkeitä, sillä varmuuskopioitavien tiedostojen yhteiskoko tulee olemaan suuri. Varmuuskopiointia ei voi tehdä suoraan kirjoitettavalle cd-levylle, mutta voit tallentaa kopion tai kopiosarjat ensin kiintolevylle, ja polttaa ne sitten cd-levylle. Varmuuskopioita ei missään tapauksessa kannata säilyttää samalla koneella, jolla alkuperäiset tiedostot ovat. Anna varmuuskopiolle nimi **15**, paina Seuraava **16** ja aloita varmuuskopiointi painamalla seuraavassa ikkunassa Valmis. Tiedostojen palauttaminen varmuuskopiosta käy yhtä helposti. Käynnistä ohjelma kuten kohdassa 3 ja valitse vaihtoehto Palauta tiedostoja ja asetuksia.

3 Käynnistä varmuuskopiointi (katso seuraavan sivun "Järjestelmätyökalujen sijainti"). Paina Seuraava aloitusikkunassa. Valitse Varmuuskopioi tiedostoja ja asetuksia **6** ja paina taas Seuraava-painiketta **7**.

4 Seuraavaksi valitaan varmuuskopioitavat tiedostot. Ylimmällä vaihtoehdolla **8**, joka on valittu tässä esimerkissä, kopioituvat työpöydän sisältö, Omat tiedostot -kansio alikansioineen sekä käyttäjän henkilökohtaiset asetukset, sisältäen myös mm. piparit, joiden avulla käyttäjä on yhteydessä verkkosivustoon, joka ne lähetti. Seuraava valinta **9** määrittää kopioitavaksi kaikkien koneelle määriteltyjen käyttäjien tiedostot ja tiedot. Seuraavalla **10** kopioituvat kaikki koneen tiedot ja viimeinen **11** antaa valita kopioitavat kohteet. Jatka painamalla Seuraava-painiketta **12**.

Vinkit Windows XP

Mikäli et halua suojata salasalla koko käyttäjätiliäsi vaan ainoastaan yksittäisiä kansioita alikansioineen, klikkaa kakkospainikkeella kansiota, valitse Ominaisuudet, siirry Jakaminen-välilehdelle ja ruksaa Tee tästä kansioista yksityinen.

Voit luoda levykkeen, jolla luot uuden salasanan käyttäjätilille, jos olet unohtanut vanhan salasanan. Paina Käynnistä, valitse Ohjauspaneeli ja sieltä Käyttäjätilit. Valitse tilisi ja Aiheeseen liittyvistä tehtävistä linkki Estä unohtettu salasana, niin ohjattu toiminto käynnistyy.

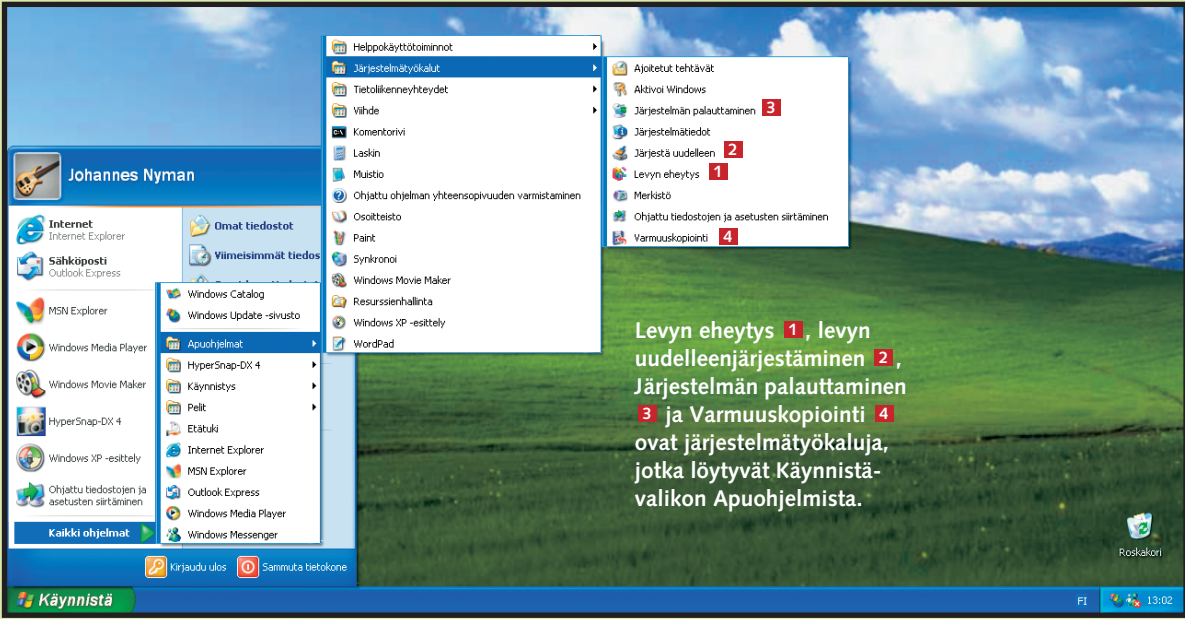
Huolehdi huoltotoimista

Windows alkaa aikaa myöten oikkuilla ja hidastella, kun ohjelmien asennuksia ja asennusten purkuja on tehty riittävän monta kertaa, esimerkiksi kokeiltu erilaisia shareware-ohjelmia, sekä kerätty verkosta tuliaisina yhtä sun toista.

Tiedostokirjanpitoon syntyy ahkerassa käytössä reikiä, jotka hidastavat ohjelmien toimintaa. Myös puolihuolimaton asetusten viilailu panee kapuloita rattaisiin. Koska tietokone on kuitenkin käyttöä varten, käyttöjärjestelmään

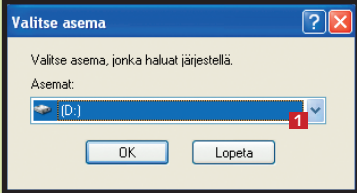
kuuluu myös setti työkaluja järjestelmän ylläpitoa varten. Niinpä myös XP tarjoaa huoltotoimiin ja toimintakunnan varmistamiseen tutut työkalut, kuten Levyn eheytyä ja Järjestelmän palauttaminen.

Järjestelmätyökalujen sijainti

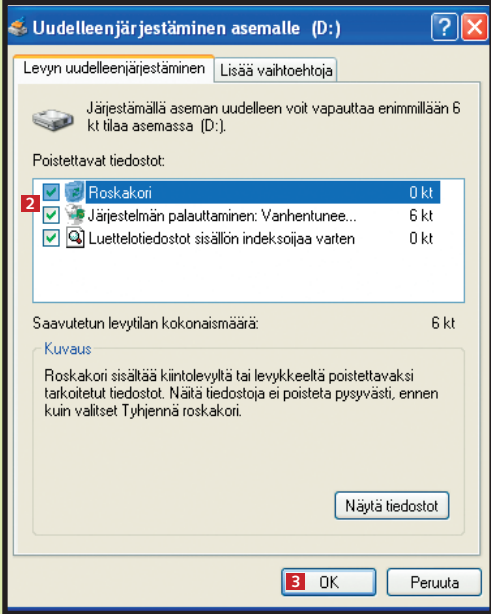
Lähtöpassit turhuuksille

Internetissä samoilun kylkiäisenä koneelle kerääntyy ns. väliaikaisia internet-tiedostoja ja pieniä tiedostonpätkiä, jotka tallentuvat omaan erikoiskansioonsa. Poistettuja tiedostoja jää helposti lojumaan roskakoriin, ja ohjelmia asentaessa kiintolevylle tallentuu väliaikaisiksi tarkoitettuja tiedostoja, joita asennusohjelma ei aina poista. Levyn uudelleenjärjestäminen -toiminnolla pääset kerralla eroon tarpeettomista levytilan syöjistä.

1 Avaa Käynnistä-valikko, käynnistä Levyn uudelleenjärjestäminen ja valitse pudotusvalikosta siivottava asema **1**.

2 Ohjelma laskee, paljonko uudelleenjärjestäminen vapauttaa levytilaa. Voit huoletta laittaa valintamerkin poistoluettelon kaikkiin kohtiin **2** ennen kuin painat OK **3**. Tämän jälkeen ohjelma pyytää vielä vahvistuksen, jonka jälkeen homma hoi- tuikin sukkelasti.

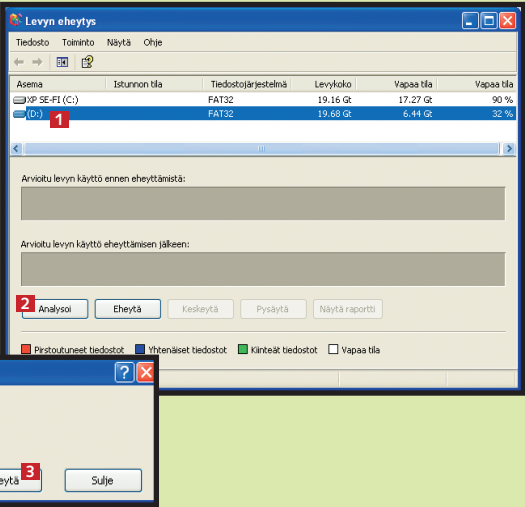

Tiedostot järjestykseen

Järjestelmän tapaa järjestää tiedostot voi ajatella vaikka niin, että kiintolevy on paikoitusalue, jossa tiedostot ovat autoja. Kun käyttäjä siirtää, kopioi ja tallentaa tiedostoja tai asentaa ja poistaa ohjelmia, järjestyksessä olleet autorivit hajoavat ja paikoitusalueelle syntyy tyhjiä ruutuja sinne tänne. Sitten kun käyttäjä asentaa uuden ohjelman, sen tiedostot jaetaan osina vapaisiin parkkiruutuihin. Tällainen pirstoutuminen hidastaa ohjelmien toimintaa, kun tiedostoja ja niiden kappaleita pitää etsiä pitkin poikin kiintolevyä.

1 Sulje kaikki ohjelmat ja käynnistä Levyn eheyty -toiminto Käynnistä-valikon Apuohjelmista. Valitse luettelosta ehyetettävä asema **1** ja paina Analysoi-painiketta **2**, niin ohjelma tutkii levyn ja kertoo, tarvitseeko asema ehyttää.

2 Mikäli ohjelma ilmoittaa, että asema kaipaa eheytyä, paina Ehytä-painiketta **3**. Eheyty voi kestää hyvinkin kauan, riippuen siitä, kuinka pirstoutunut levyn vapaa tila on. Älä käytä konetta toiminnon aikana. Aja eheyty esim. yöllä.

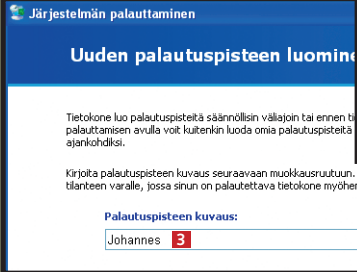

Pelastava piste

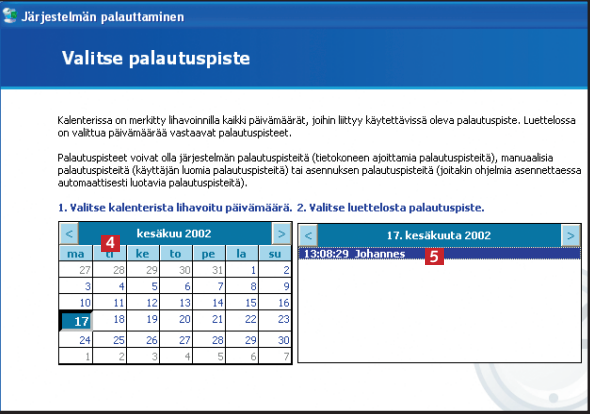
Palautuspiste, kuten termi XP:ssä kuuluu, on eräänlainen valokuva järjestelmän kokoonpanosta tietyllä hetkellä. XP luo palautuspisteitä säännöllisesti, ja palautuspisteen voi myös määritellä itse, hetkellä jolloin tietokoneella on asiat kunnossa. Palautuspistettä käyttämällä epävakaa muuttuneen koneen saa taas käyttökuntoon.

1 Käynnistä Järjestelmän palauttaminen Käynnistä-valikon kautta. Valitse tehtäväksi Luo palautuspiste **1** ja paina Seuraava-painiketta **2**.

2 Kirjoita palautuspisteelle kuvaus, esim. ajankohta tai muu asia, josta muistat pisteen, jos joudut sitä käyttämään **3**. Paina saman ikkunan alaosassa olevaa Luo-painiketta (se ei näy oheisessa kuvassa).

3 Kun sitten joudut tilanteeseen, jossa palautus on tarpeen, käynnistä Järjestelmän palauttaminen kuten kohdassa 1 ja valitse tehtäväksi Palauta tietokone aiemman ajankohdan mukaiseksi. Esiin tulee ikkuna, jossa olevaan kalenteriin **4** on lihavoitu päivät, joille on luotu palautuspiste. Valitse kalenterin viereissä olevasta luettelosta **5** haluamasi palautuspiste ja paina Seuraava-painiketta (painike ei näy kuvassa). Muista sulkea ensin kaikki avoinna olevat ohjelmat.

Vinkit Windows XP

Voit ottaa Windows XP:n visuaalisia tehosteita pois päältä ja vapauttaa näin hienman resurssia hyötykäyttöön. Avaa Ohjauspaneeli, valitse Suorituskyky ja ylläpito ja Sääda visuaalisia tehosteita. Poista osa tehosteista käytöstä tai kaikki klikkaamalla Paras suorituskyky -valintapalluraa.

Livahtiko koulun alku ohitse?

Windows XP -koulun edelliset jaksot ovat K-rompun luokassa Kompuutтерikoulu.

Edellisillä jaksolla käsitellyt aiheet:

1 2 3 4 5 6 Näytämme kuinka Windows XP aktivoidaan ja tutustumme XP:n uusituihin perusasioihin: ulkoasuun, Käynnistä-valikkoon, kansioden toimintoihin ja pc:n jakamiseen.

1 2 3 4 5 6 Windows XP:n saa näyttämään samalta kuin Windows 98/Me. Opit muokkaamaan työpöytää ja Käynnistä-valikkoa ja määrittelemään mieleisesi käyttöympäristön.

1 2 3 4 5 6 Järjestys ja turvallisuus ovat avainsanoja. Nyt käsitellään järjestelmän ylläpitoa, palautusta, varmuuskopiointia, työtiedostojen suojausta sekä NTFS-tiedostojärjestelmää.

Seuraavilla jaksolla käsiteltävät aiheet:

1 2 3 4 5 6 XP toimii eri tavalla kuin edeltäjänsä. Uusi järjestelmä saattaa tuottaa ongelmia vanhemmille ohjelmille ja oheislaitteille. Ratkomme yleisimpiä yhteensopivuuspulmia.

1 2 3 4 5 6 Lähiverkko ei enää kuulu vain yritysmaailmaan. XP:n avulla onkin entistä helpompaa pystyttää kotiverkko. Tutustumme tiedostojen ja asemien jakamiseen.

Kuvan ja äänen XP

XP:n vakiokalustoon kuuluu videoeditointiohjelma Windows Movie Maker. Sen lisäksi tarkastelun kohteena on Windows Media Player, jota voi nyt myös käyttää tallennettaessa musiikkia cd-levylle.

Tietokone alkaa yhä enemmän olla multimediakeskus, jolla käsitellään musiikkia ja elävää kuvaa niin viihde- kuin vakavammassakin mielessä. Ei olekaan yllättävää, että XP kunnostautuu multimediätehtävissä aikaisempia Windows-versioita paremmin.

Tämän jakson päätteeksi tutustumme lyhyesti Windows Movie Maker -videoeditointiohjelmaan. Päähuomion saa Media Playerin uudet ominaisuudet. Tarkasteltavien kohtien lisäksi voit etsiä musiikkia verkosta Mediaoppaalla, listata ja etsiä nettiradioita Radiovirittimellä, sekä muuttaa ohjelman ulkoasua Olemuksen valinta-kohdasta.

Tarkasteltavien kohtien lisäksi voit etsiä musiikkia verkosta Mediaoppaalla, listata ja etsiä nettiradioita Radiovirittimellä, sekä muuttaa ohjelman ulkoasua Olemuksen valinta-kohdasta.

Musiikkia ja elokuvaa

Uudistunut Windows Media Player toimii dvd- sekä cd-toisto-ohjelmana ja osaa toistaa eri tiedostomuodoissa olevaa ääntä ja liikkuvaa kuvaa.

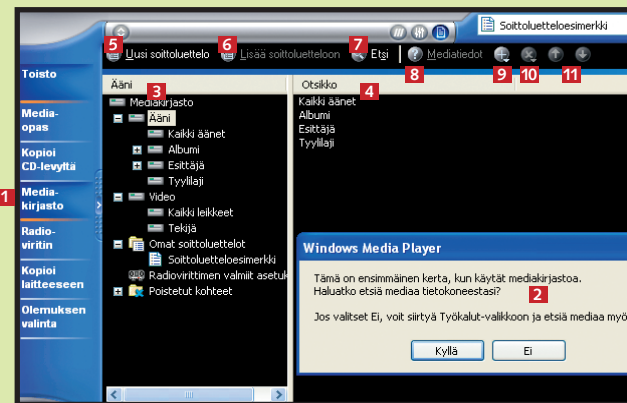
1 Paina Toisto-painiketta **1**. Valitse oikean yläkulman pudotusvalikosta **2** soittoluettelo tai muu kohde. Jos toisto ei käynnisty automaattisesti, paina Toista-painiketta **3**. Paneelin painikkeista saat tekstiselitteen viemällä hiiren kunkin painikkeen päälle.

2 Toiston aikana näkyvistä painikkeista voidaan valita albumin kuvitus tai musiikin rytmisissä sykkivä kuvio **4**. Nuolipainikkeilla **5** voidaan selata kuvia ja suurennuspainike **6** avaa kuvion koko näytölle.

Soittoluetteloiden käyttö

Mediakirjasto-osassa ovat pc:ltä löytyvät ääni- ja videotiedostot. Täällä voit lisäksi luoda omia soittoluetteloita.

1 Valitse Mediakirjasto **1**. Ensimmäisellä kerralla ohjelma ehdottaa, että mediatiedostoja etsitään tietokoneelta **2**. Vasemmalla ruudussa on lajeittain järjestetty luettelo **3**. Oikealla on vasemmalta valitun kohteen sisältö **4**. Valitse Uusi soittoluettelo **5** ja nimeä lista. Luettelo näkyy nyt vasemmalla, Omat soittoluettelot -kansiossa. Valitse luetteloon lisättävä kohde ja paina Lisää soittoluetteloon **6**, valitse Muut soittoluettelot ja edelleen luomasi lista. Voit etsiä mediakirjastosta Etsipainikkeella **7**. Mediatiedot-painikkeella **8** saat tietoja valitusta kohteesta. Kohteita voi lisätä myös plus-painikkeella **9**. Valittu kohde poistetaan X-painikkeella **10**. Nuolilla **11** voi vaihtaa luettelon kohteiden järjestystä.

Cd-musiikin kopiointi

Media Player kopioi oletusarvoisesti niin, että musiikkia voi toistaa vain koneella, jolle se on kopioitu, mutta rajoitus voidaan ottaa pois käytöstä kopiointiasetuksissa. Media Player käyttää omaa tiedostomuotoaan, joka toimii Media Playerin lisäksi vain joissain kannettavissa laitteissa. Valitut raidat kopioituvat Omat musiikkitiedostot -kansioon.

1 Aseta cd-äänilevy asemaan ja valitse Kopioi CD-levyltä **1**. Odota hetki, niin Media Player todennäköisesti näyttää levyn tiedot **2**. Paina sitten Kopioi musiikki **3**. Voit myös hakea levyn tietoja valitsemalla Hae nimet **4**, jolloin tietoja etsitään internetistä ohjatun toiminnon avulla.

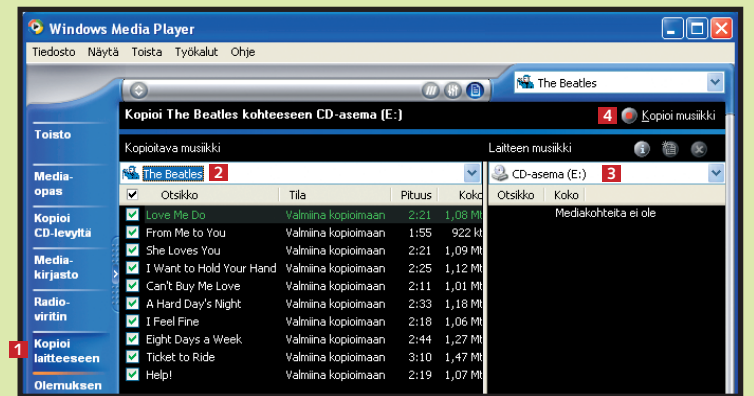

2 Valitsemalla Albumin tiedot **5** saat lisätietoja albumista ja esittäjästä. Kopiointiasetuksia, kuten äänenlaatua, pääset muuttamaan avamalla Työkalut-valikon **6** ja valitsemalla Asetukset-rivin. Levyn nimen yläpuolella oleva painike **7** piilottaa ja näyttää valikkorivin.

Kopiointi cd-levylle

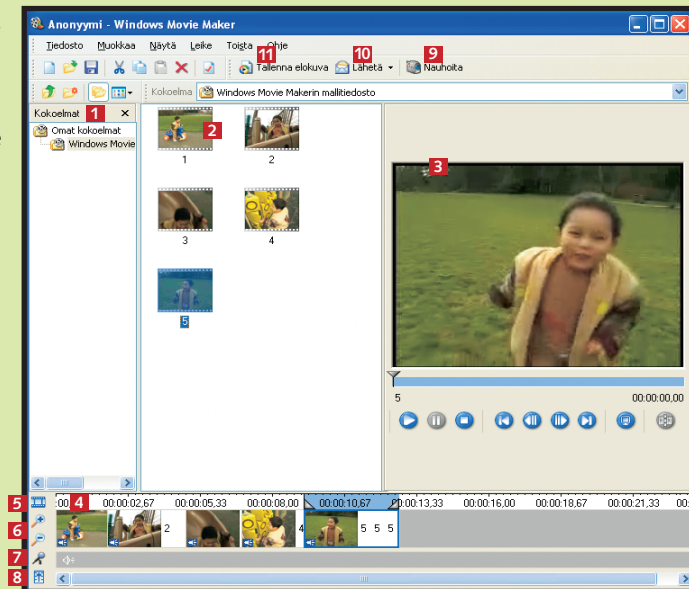
Jos olet kopioinut musiikkia Omat musiikkitiedostot -kansioon yllä kuvatulla tavalla, niin että raidat ovat myös mediakirjastossa, ja käytössä on kirjoitettava cd-asema, voit kopioida Media Playerilla kappaleita cd-levylle. Jos käytät kopiointiin cd-r-levyä, sitä voi kuunnella myös tavallisessa cd-soittimessa.

Paina Kopioi laitteeseen **1**. Valitse Kopioitava musiikki -ruudun **2** pudotusvalikosta kohde tai kohteet, jotka haluat kopioida mediakirjastosta, ja valitse sitten Laitteen musiikki -ruudun **3** pudotusvalikosta tallentava cd-asemasi tai kannettava laite. Paina lopuksi Kopioi musiikki **4**.

Videokuvan muokkaus

Kun käytössä on tietokoneeseen kytkettävä videokamera, -nauhuri tai web-kamera, voit muokata kiintolevylle siirrettyä videoita Windows Movie Makerilla.

1 Ohjelmaikkunassa on vasemmalla Kokoelmat-ruudun luettelo **1** ohjelmaan nauhoitetuista ja tuoduista videoleikkeistä. Kokoelmat-alueen oikeanpuoleisessa osassa on kokoelmiin tallennetut leikkeet **2**. Seurantaruutu **3** näyttää valitun leikkeen tai leikkeistä koostetun tiedoston. Alimpana on työtila **4**, johon voi vetää hiirellä leikkeitä haluamaansa järjestykseen. Myös leikkeiden kestoa voi säätää hiirellä, kun aikajana on valittu ylimmällä työtila-alueen edessä olevista painikkeista **5**. Suurennuslasipainikkeilla **6** lähennetään tai loitonnetaan osia näytössä. Mikrofonilla **7** voi nauhoittaa selostusta, ja alin painike **8** avaa äänitason liukukytimen.

2 Videon ja äänen tai jommankumman tallennus käynnistetään Nauhoita-painikkeella **9**. Lähetä-painikkeella **10** elokuvan voi lähettää sähköpostitse tai www-palvelimelle. Leikkeistä koostettu projekti tallennetaan Tallennaokuva -painikkeella **11**. Kaikissa tapauksissa voidaan valita elokuvan tallennuslaatu – ja samalla koko. Leikkeitä voi tuoda kiintolevyltä myös hiirellä vetämällä.

Vinkit Windows XP

Kun kopioit cd-äänilevyn mediakirjastoon, levyn sisältämän kansion kuvake muuttuu automaattisesti levyn kannen kuvaksi.

Windows Movie Makerissa voi tehdä leikkeiden väliille ammattimaisia ristihäilytyksiä, mutta myös tehosiirtyymiä limittämällä: vetämällä leikkeitä hiirellä hieman toisensa päälle.

Livahtiko koulun alku ohitse?

Windows XP -koulun edelliset jaksot ovat K-rompun luokassa Kompuutтерikoulu.

Edellisillä jaksoilla käsitellyt aiheet:

1 2 3 4 5 6 Näytämme
kuinka
Windows XP aktivoidaan
ja tutustumme XP:n uusit-
tuihin perusasioihin: ulko-
asuun, Käynnistä-valikkoon,
kansioiden toimintoihin ja
pc:n jakamiseen.

1 2 3 4 5 6 Windows
XP:n saa
näyttämään samalta kuin
Windows 98/Me. Opit
muokkaamaan työpöytää
ja Käynnistä-valikkoa ja
määrittelemään mieleisesi
käyttöympäristön.

123456 Järjestys ja turvallisuus ovat avainsanoja. Nyt käsitellään järjestelmän ylläpitoa, palautusta, varmuuskopiointia, työtiedostojen suojausta sekä NTFS-tiedostojärjestelmää.

1 2 3 4 5 6 Movie
Maker

-videonkäsittelijä on yksi XP:n uutuuksista. Tutustumme Movie Makeriin sekä Windows Media Playeriin, joka myös on saanut lisää ominaisuuksia.

Viimeisellä jaksolla käsiteltävät aiheet:

1 2 3 4 5 6 Lähiverkko ei enää kuulu vain yritysmaailmaan. XP:n avulla onkin entistä helpompaa pystyttää kotiverkko. Tutustumme tiedostojen ja asemien jakamiseen.

18

Virhetilanteet

XP on tähänastisista Windows-järjestelmistä kaikkein vakain, mutta laiteristiriitoja ja ohjelmien yhteensopivuusongelmia saattaa silti esiintyä. Siksi XP sisältää työkalut myös vianmääritykseen.

"Voit nyt sammuttaa tietokoneen". Tällainen ilmoitus saat-
taa tulla monen Windows XP-
käyttäjän eteen, kun hän sam-
muttaa Windowsin. Ja vaikka
tämän jälkeen ei tarvitsekaan
tehdä muuta kuin painaa tie-
tokoneen virtakytkintä, tilanne
harmittaa niitä käyttäjiä, joiden
kone sammui automaattisesti
edellisessä Windowsissa. Pul-
maan on kuitenkin yksinkertai-
nen ratkaisu.

Toinen, hieman harvinaisempi ällistyksen aiheuttaja on tilanne, jossa kone uudelleen-

käynnistyy omatoimisesti. Aikaisemmissa versioissa vakava häiriö johti siniseen ”kuolemanikkunaan”, ja tilanne korjaantui yleensä vain uudelleenkäynnistyksellä. XP:ssä voidaan taas tarkemmin määritellä toimet järjestelmävirheen sattuesssa ja helpommin pelastaa, mitä pelastettavissa on.

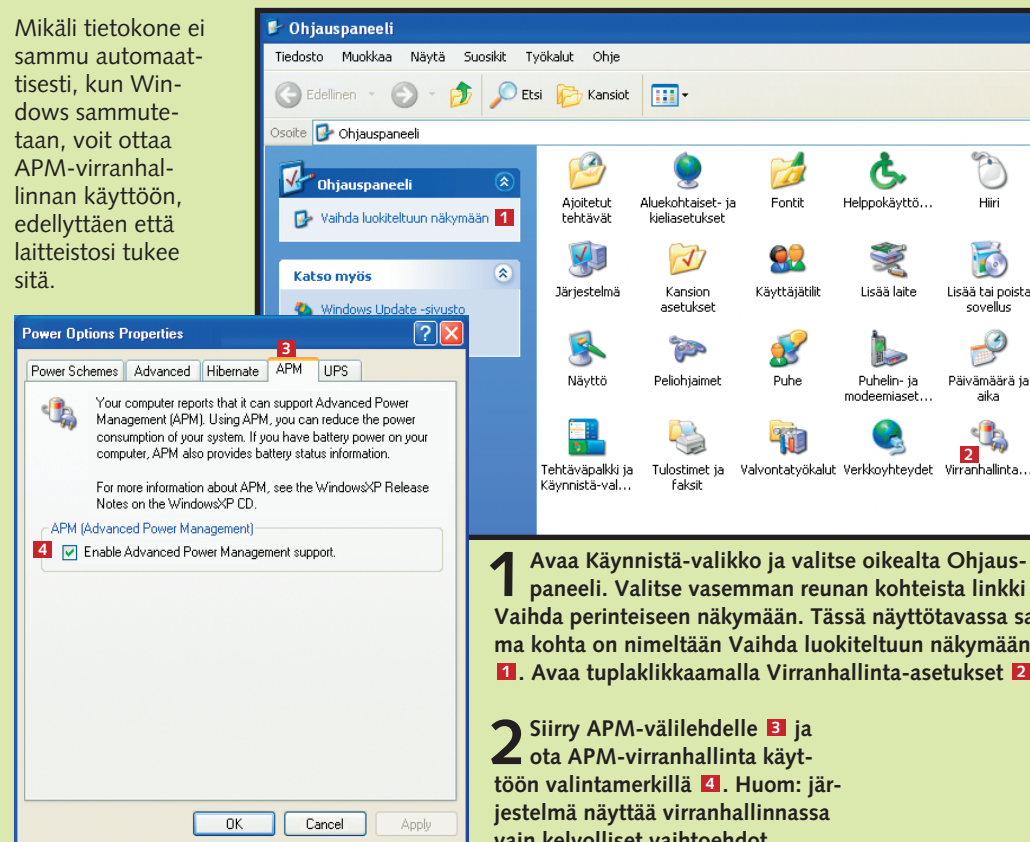
Vanhat ohjelmat, jotka on suunniteltu käytettäväksi jossain aikaisemmassa versiossa, saattavat kiukutella XP:ssä. Jos vanha ohjelma ei toimi, ohjelman yhteensopivuustilan voi

määritellä kertomalla XP:lle, mihin järjestelmään ohjelma on tarkoitettu.

Oheislaitteiden, kuten tulostimen tai kaiuttimien kanssa voi tulla ongelmia vanhojen ajureiden takia. Ensin kannattaa tarkistaa laitevalmistajan kotisivulta, onko laitteeseen päivitettyä ajuria. Tehtäväpalkin tarjotinsaansa tulevia tarjouksia uusista järjestelmäpäivityksistä ei myöskään ole syytä ohittaa. Tietoa ja työkaluja tarjoaa lisäksi XP:n monipuolinen käytönaikainen ohjetoiminto.

Kun kone ei sammu

Mikäli tietokone ei sammu automaattisesti, kun Windows sammutetaan, voit ottaa APM-virranhallinnan käyttöön, edellyttäen että laitteistosi tukee sitä.

1 Avaa Käynnistä-valikko ja valitse oikealta Ohjaus-paneeli. Valitse vasemman reunan kohteista linkki Vaihda perinteiseen näkymään. Tässä näytettävässä sama kohta on nimeltään Vaihda luokiteltuun näkymään.

1. Avaa tuplaliikkaamalla Virranhallinta-asetukset **2.**

2 Siirry APM-välilehdelle **3** ja ota APM-virranhallinta käyttöön valintamerkillä **4**. Huom: järjestelmä näyttää virranhallinnassa vain kelvolliset vaihtoehdot.

Omatoiminen käynnistys

Vakavan järjestelmävirheen tuottaman sinisen ruudun sijaan Windows XP osaa toipua koneen jumitumisesta myös automaattisella uudelleenkäynnistyksellä. Toiminnon voi ottaa pois päältä, jos haluaa virheen sattuessa itse käynnistää koneen uudelleen.

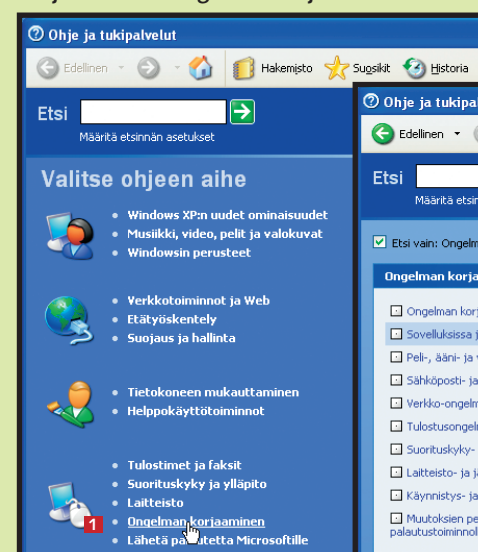
1 Avaa Ohjauspaneelin perinteinen näkymä ja tuplaklikkaa siitä Järjestelmä-kuvaketta.

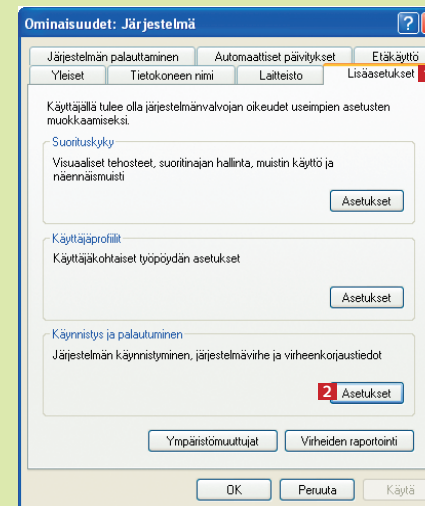
Vanhan ohjelman yhteensopivuus

Kaikki aikaisemmissa versioissa, Windows 95, 98 tai ME, toimineet ohjelmat eivät välttämättä pyöri nikottelematta Windows XP:ssä. Tällaiselle ohjelmalle voi kuitenkin määrittää sen järjestelmäversiota vastaavan yhteensopivuustilan XP:n Ohjeessa ja tukipalveluissa, josta saa myös paljon muuta tietoa.

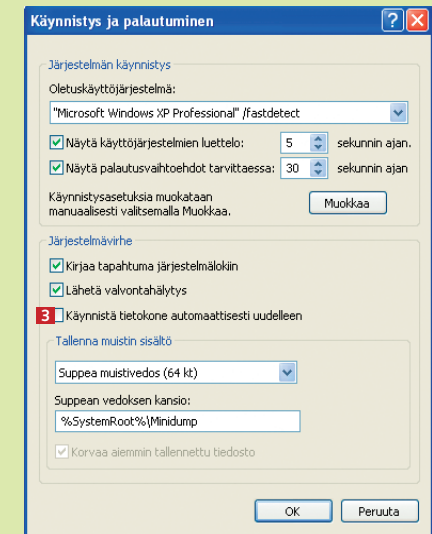
1 Avaa Käynnistä-valikko, valitse Ohje ja tuki ja edelleen Ongelman korjaaminen **1**.

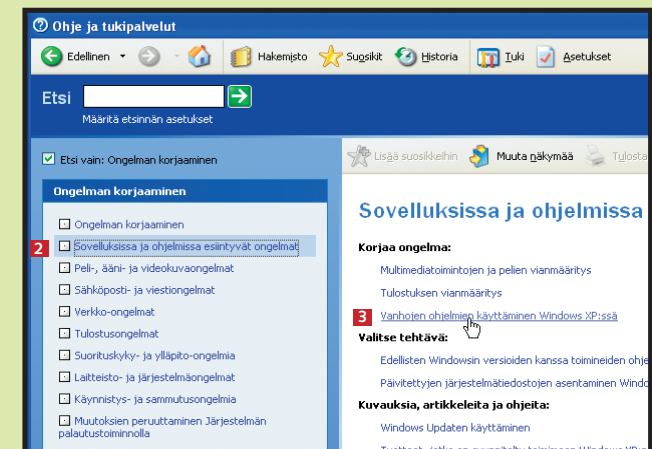
3 Vieritä ruutua ja klikkaa linkkiä rivillä Käynnistä ohjattu ohjelman yhteensopivuuden varmistaminen **4**. Seuraa ohjatun toiminnon ohjeita ja valitse ongelmia aiheuttanut ohjelma luoversio, jossa ohjelma toimi oikein on peli tai muu multimedia. Ohjela lähettää muutosasetukset Micro

2 Siirry Lisäasetukset-välilehdelle **1** ja paina Käynnistys ja palautuminen -kohdan Asetukset-painiketta **2**.

3 Tyhjennä valinta Käynnistä tietokone automaattisesti uudelleen 3.

Vinkit Windows XP

Vanha Scandisk on muuttunut viriheentarkastustyökaluksi, jonka löydät näin: Avaa Oma tietokone, klikkaa kakkospainikkeella tarkistettavaa asemaa ja valitse Ominaisuudet. Valitse Työkalut-välilehden Viriheentarkistus-osasta Etsi.

Jos olet kannettavan käyttäjä ja tottunut Salkku-toimintoon, löydät salkun klikkaamalla kakkospainikkeella työpöydän vapaata aluetta ja valitsemalla Uusi ja edelleen Salkku.

